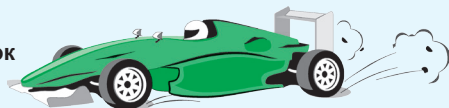

ВІТАЄМО УНІВЕРСИТЕТСЬКУ СПІЛЬНОТУ З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ!

АВТОДОРОЖНИК

Газета колективу Харківського навчально-науково-виробничого комплексу з автомобільно-дорожньої освіти

№ 7 – 8 (1702 – 1703)
30 серпня 2022 р., вівторок

О ПРИВІТАННЯ

ШАНОВНІ ПЕРШОКУРСНИКИ, ВИКЛАДАЧІ ТА СПІВРОБІТНИКИ!

Щиро вітаю усіх вас з новим навчальним роком!

Нехай він, незважаючи на воєнні дії, стане доленосним, захоплюючим і мирним!

Цей навчальний рік буде для усіх нас непростим. Широкомасштабне вторгнення росії на нашу землю, яка 24 лютого завдала ракетних та авіаударів по Україні, цинічно продовжуючи знищувати українські міста і села, вбиваючи мирне населення і завдаючи нищівних руйнувань нашої інфраструктури, – триває вже пів року.

Через ворожі обстріли лише на Харківщині повністю або частково зруйновано понад 7 тисяч об'єктів: 2800 багатоповерхівок, майже 1800 житлових будинків, понад 150 лікарень і 500 навчальних закладів. Більше 20 ЗВО III – IV рівнів акредитації державної форми власності (з понад 30) були обстріляні ворогом і зазнали різного ступеня руйнувань.

Однак, незважаючи на військові та цивільні втрати, заклади освіти Харківщини розпочинають новий навчальний рік у дистанційному форматі, адже усі ми усвідомлюємо, що могутня й процвітаюча держава починається з університетських аудиторій і лабораторій, бібліотек і спортивних залів.

Сьогодні я з великим задоволенням хочу привітати студентів усіх курсів і факультетів нашого улюбленого університету.

Шановні наші студенти! З кожним роком навчання в ХНАДУ ви здобуєте важливий життєвий і професійний досвід, а ваша наполеглива праця і готовність впевнено йти впе-

ред для досягнення поставлених цілей – це ваша візитівка у щасливе майбутнє.

У новому навчальному році нехай вам підкоряться найвищі вершини знань і втіляться в життя найсміливіші задуми!

Наразі нашій країні дуже потрібні ваше наполегливе бажання якнайшвидше відбудувати зруйновані війною автомагістралі і мости, летовища і СТО. Саме вам – молодим, перспективним і прогресивним фахівцям автотранспортної галузі і транспортної інфраструктури відбудувати та відновлювати усе зруйноване ворогом.

Безмежно бажаю вам наснаги і завзяття, а також впевненості у щасливому майбутті. Зичу вам щодня й щомиті рухатися лише за покликом серця. Впевнений, що ви не розчаруетесь

в обраній вами професії і з кожним новим курсом будете лише удосконалювати свої знання та розкривати таланти, втілюючи мрії у життя.

Любі студенти! Роки вашого навчання в ХНАДУ пролетять наче один день. Я дуже вірю в те, що вам – сучасникам оновленої і звільненої від російського агресора України, юнакам та дівчатам з новітнім світоглядом, творчим мисленням і активною громадянською позицією розвивати економічний потенціал нашої держави.

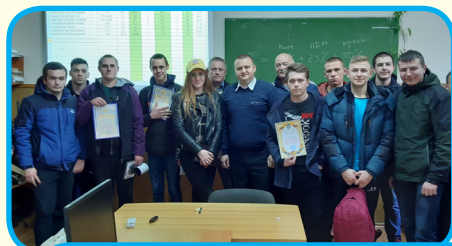
Напередодні нового навчального року хочу також щиро привітати і подякувати нашим викладачам і науковцям, асистентам і аспірантам – усьому дружному професорсько-викладацькому складу ХНАДУ.

Шановні колеги! У цей буремний для нашої країни час покладаюся на вашу мудрість, високий професіоналізм і бездоганну відданість своїй alma mater!

Нехай кожен новий, неодмінно мирний день, наповнюється професійними здобутками і теплом щирої подяки за ваші добрі справи у царині освіти і науки.

Зичу, щоб 2022 – 2023 навчальний рік став для усіх, хто нині навчається і працює в нашому університеті, роком особистих звершень, професійних здобутків і наукових відкриттів для процвітання і розвитку ХНАДУ, а також відбудови і відновлення України!

Віктор Богомолів,
ректор ХНАДУ, професор

О ВСТУПНА КАМПАНІЯ 2022

ДБАЄМО ПРО МАЙБУТНЄ ХНАДУ

Задля дотримання безпеки вступників у 2022 році було прийнято рішення про створення низки консультативних центрів приймальної комісії нашого університету. Під час цьогорічної вступної кампанії такі консультативні центри ХНАДУ активно працювали і продовжують працювати дотепер у Вінниці, Кропивницькому, Рівному, Павлограді, Полтаві, Чернівцях і Черкасах.

Через воєнні дії росії проти нашої країни гостинні Чернівці прихистили багатьох українців. Відірвані від звичного життя більшість переселенців дезорієнтовані й розгублені. Особливо це зачепило молодь – цьогорічних випускників, у яких вкрали частину важливої для них життєвої події.

Організація консультативного центру ХНАДУ на Буковині стала для цьогорічних вступників своєрідною і надійною «рукою допомоги». У нашому центрі, розташованому в обласній універсальній науковій бібліотеці, що знаходиться у самому серці Чернівців, вступники отримують повну та вичерпну інформацію про вступ, допомогу у створенні електронних кабінетів вступника. Наші співробітники оперативно наповнюють папки особових справ для відповідної бази приймальної комісії. Поліграфічні матеріали з інформацією про роботу центру завчасно розміщено у громадських місцях, центрах видачі гуманітарної допомоги та локалізації Червоного Хреста. Для детального ознайомлення з інформацією про всі факультети ХНАДУ співробітники центру видають абітурієнтам усю наявну поліграфічну продукцію.

Консультативний центр у Вінниці розташований в мікрорайоні з милозвучною назвою «Вишенька», навколо якого у радіусі одного кілометра знаходяться шість ЗОШ, два коледжі та фахове училище. Напередодні відкриття центру представники ХНАДУ познайомилися з керівництвом цих навчальних закладів, щоби вони орієнтували своїх цьогорічних випускників завітати до філії нашого вишу. Упродовж усієї нинішньої вступної кампанії до центру надходить багато дзвінків з районів Вінниччини, Хмельниччини, Житомирщини. Дуже добре послугувала і реклама нашого вишу в соціальних мережах та рекомендації від численних колег, партнерів і знайомих, яких ми набули в гуманітарних центрах та адміністративних інституціях, котрі займаються внутрішньо переміщеними особами.

Дуже гідно організовано і діяльність Полтавської філії ХНАДУ, що розташована

неподалік від логістичного центру міста на залізничному вокзалі. Незважаючи на конкуренцію із Луганським університетом, під постійний гуркіт коліс локомотивів наші працівники НКЦ гідно виконують свою роботу. У цьому центрі також оперативно обробляються особові справи абітурієнтів та здійснюється наповнення баз даних приймальної комісії. Варто зазначити, що на Полтавщині всюди розміщено рекламу університету, а наші представники щодня бачать допитливі очі щасливих абітурієнтів та ВПО. До слова, цей центр обладнано сучасною комп'ютерною технікою (три ПК) з гідними умовами проживання, адже до відкриття цієї філії НКЦ було проведено її реконструкцію. Полтава завжди вирізнялася своєрідним українським місцевим колоритом, невисоким темпом життя та особливою допитливістю містян.

Консультативний центр у Кропивницькому розташований в одній із центральних шкіл у самому середмісті. Напередодні його відкриття співробітники приймальної комісії відвідали більшість шкіл Кропивницького для розміщення інформації про наш університет. Детальну інформацію про ХНАДУ також було розміщено у центрах підтримки внутрішньо переміщених осіб та соціальних мережах. Тож цілком закономірно, що більшість дзвінків від абітурієнтів надходить саме завдяки інформації з соціальних мереж. Інформація про роботу центру та переваги навчання саме в нашому університеті розповсюджувалася також і через місцевих мешканців. До речі, через війну саме до Кропивницького переїхало багато переселенців з Донецької та Луганської областей.

Мальовниче місто Черкаси у нинішніх надскладних умовах також прихистило багато внутрішньо переміщених осіб. Цьогоріч для багатьох випускників було непросто швидко і безболісно вирішити питання вступу до закладів вищої освіти, зумовлених частими змінами правил прийому 2022. Нам дуже приємно, що консультативний центр приймальної комісії ХНАДУ розташований у будівлі Черкаської обласної державної адміністрації за підтримки відділу ветеранів України. Працівники консультативного центру розмістили детальну інформацію про його роботу в громадських місцях і центрах підтримки внутрішньо переміщених осіб, а також у соціальних мережах та в батьківських групах. Працівники консультативного центру оперативно надають підтримку та знайомлять з інформацією про вступ до ХНАДУ усіх зацікавлених у навчанні

саме в нашому університеті, багато з яких вже вступили на денну форму навчання на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, кваліфікація «доктор філософії». Наразі робота з абітурієнтами активно продовжується, надається інформаційна підтримка та допомога в реєстрації електронних кабінетів вступників, пояснення щодо написання мотиваційних листів тощо.

Дуже символічно, що консультативний центр приймальної комісії ХНАДУ у Рівному розташований у самому середмісті на майдані Просвіти у центрі надання адміністративних послуг. Завдяки роботі цього центру цьогорічні абітурієнти отримують вичерпну інформацію про вступ, створення електронних кабінетів та особливості прийому 2022. Для детального ознайомлення з інформацією про всі факультети ХНАДУ відповідні інформаційні плакати і буклети про наш ЗВО розміщено в усіх гуртожитках та центрах видачі гуманітарної допомоги. Завдяки популярним вайбер- та телеграм-каналам про ХНАДУ дізналися навіть ті, хто до цього і не знав про існування нашого університету.

Консультативний центр приймальної комісії нашого вишу в м. Павлоград Дніпропетровської області розташований у школі №19. До речі, вона також є одним із центрів надання гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Саме цей фактор, а також поширені соціальними мережами оголошення привертають до центру багато відвідувачів. У Павлоградському центрі, як і в усіх інших, співробітники приймальної комісії проводять загальне консультування щодо вступу до закладів вищої освіти України, допомагають у створенні особистих кабінетів вступника та поданні заяв, а також проводять профорієнтаційні співбесіди та консультування. Варто також зазначити, що за порадами до цієї філії зверталися не лише павлоградці, але й мешканці сусідніх населених пунктів: Тернівки, Першотравенська, Межирічка, Богданівки та інших.

Як показала започаткована цьогоріч практика роботи консультативних центрів приймальної комісії нашого університету в інших регіонах України, саме така форма проведення вступної кампанії добре прижилася і має бути продовжена й надалі.

Ярослава Левченко,
секретар приймальної комісії ХНАДУ,
проф.

АКТУАЛЬНО

МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКЕ ТЕРИТОРИАЛЬНЕ ВИДІЛЕННЯ

ВІКОВА СТРУКТУРА ПОСЕЛЕНЬ ПЕРЛІВНИК (MOLLUSCA, BIVALVIA, UNIONIDAE) БІОІНДИКАЦІЙНИЙ ПОКАЗНИК СТАНУ В СЕРЕДОВИЩА

Автор: Мошківська Марія Андріївна, здобувач освіти 10-Б класу Житомирського обласного спортивного обласної ради.

Науково-педагогічний керівник: Шевчук Лариса Миколаївна, вчитель біології і екології Житомирського ліцею Житомирської обласної ради, доктор біологічних наук, професор кафедри зоології, біологічного та природи Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Мета: Встановлення максимальної та середньої тривалості життя моллюсків родини перлівницевих у суцільній, уквасов воді та водотоків України та можливість використання цього показника як біоіндикаційного.

Актуальність роботи: Величезна промислова можливість використання максимальної та середньої тривалості життя перлівників як біоіндикаційного показника дозволяє розробити рекомендації (у тому числі для визначення якості води у водотоків та водозабірних об'єктах), актуальність біоіндикації якості води з використанням доступних моллюсків набула у відносно короткий час, коли опинився в екстремальних умовах.

МЕМБРАННИЙ ДВОКАМЕРНИЙ ФОТОБІОРЕАКТОР З СИСТЕМОЮ РЕЦИРКУЛЯЦІЇ ГАЗІВ

Мета: Розробити мембранний двокамерний фотобіореактор з системою рециркуляції газів, який застосовується для вирощування мікроорганізмів у лабораторних умовах.

Актуальність роботи: Вирощування мікроорганізмів у лабораторних умовах є важливою складовою частиною багатьох досліджень у галузі біотехнології, медицини, біохімії тощо. Для цього використовують різні типи біореакторів, серед яких особливе місце займають фотобіореактори. Однак, традиційні фотобіореактори мають низьку ефективність та високу витрату енергії на рециркуляцію газів.

Матеріали та методи: Для виготовлення мембранного двокамерного фотобіореактора з системою рециркуляції газів були використані наступні матеріали та методи: 1. Пластикова пляшка (об'ємом 1 л); 2. Мембрана (розміром 10x10 см); 3. Мембранний насос (напругою 5 В); 4. Мембранний насос (напругою 5 В); 5. Мембранний насос (напругою 5 В); 6. Залізний шпатель (довжиною 10 см).

Результати: Розроблено мембранний двокамерний фотобіореактор з системою рециркуляції газів, який застосовується для вирощування мікроорганізмів у лабораторних умовах.

НА ШЛЯХУ ДО ЕКОТРАНСФОРМАЦІЇ

Розпочата росією військова агресія проти нашої держави, звичайно, внесла корективи у плани всього народу України, але не зупинила професорсько-викладацької та студентської загал кафедри екології у своєму розвитку. Навіть за умов воєнного часу та вимушеної роботи в режимі онлайн ми досягли значних успіхів.

Здобувачі кафедри екології гідно презентували результати власних наукових робіт на 84-й міжнародній науковій конференції студентів нашого університету.

За її результатами принагідно хочемо відзначити успіхи здобувачки групи ДЕ-41-18 Валерії Мінеєвої та її наукового керівника, доц. кафедри екології Оксани Панкрової; здобувачки групи ДЕ-22-20 Анни Олексюк та її наукового керівника, зав. каф. екології проф. Наталії Внукової, а також здобувача групи ДЕ-31-19 Владислава Пелешенка та його наукового керівника, доц. каф. екології Ганни Желновач, які здобули відповідно перше та два других місця на міжнародному конкурсі студентських наукових робіт (спеціальність 101 «Екологія»), що проходив на базі Кременчуцького національного університету ім. Михайла Остроградського.

Крім того, продовжилася плідна робота у рамках реалізації міжнародного Eras-

mus+ проєкту «Синергія освітніх, наукових, управлінських і промислових компонентів для управління кліматом та запобігання зміні клімату» / CLIMAN, учасником якого є і наш університет. Нещодавно представники кафедри екології взяли активну участь не тільки у зустрічах робочого комітету проєкту, але й в онлайн-частині навчального візиту до Університету Туріба (м. Рига, Латвія).

Маємо нагоду також відзначити, що для здобувачів другого рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» (освітня програма «Екологічна безпека») упродовж минулого навчального року було вперше викладено навчальний модуль «Кліматичний менеджмент», який розроблений викладачами нашої кафедри саме у рамках проєкту CLIMAN, а також було удосконалено саму освітню програму «Екологічна безпека» згідно з рекомендаціями експертів – представників європейських університетів-партнерів цього проєкту.

До слова, міжнародна діяльність співробітників кафедри екології здійснюється у різних напрямках. Зокрема, особисто мені випала чудова нагода саме у ці надважкі для нашої країни часи проходити шестимісячне стажування за офіційним запрошенням університету HTW-Berlin – Університету

прикладних наук (м. Берлін, Німеччина) у рамках проєкту Erasmus+ KA2, а завідувачка кафедри екології, професор Наталія Внукова наразі проходить стажування у рамках проєкту Erasmus+ KA1 за офіційним запрошенням Університету EDUCONS (м. Сремська Камениця, Сербія).

Варто також зауважити, що викладачі кафедри екології активно розвивають та підтримують не лише студентську науку, але й загальноосвітню. Саме за цією програмою я взяла участь у роботі журі секції «Охорона довкілля та раціональне природокористування» III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – учасників Малої академії наук України у 2022 році.

Вірюмо, що зовсім скоро Україна здобуде таку очікувану перемогу над лютим ворогом о на нашій землі запанує мир, після чого ми завзято розпочнемо відновлення довкілля нашої держави.

Саме для цього і потрібні надсучасні та професійні фахівці-екологи, які ніколи не зупиняться у своєму розвитку й прагнуть до безпечного довкілля!

Все буде ЕКО!

**Ганна Желновач,
доц. каф. екології**

О НА ВИМОГУ ЧАСУ

ГІДНО ДОЛАЮЧИ ВАЖКІ ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Незважаючи на складні часи як для нашої держави, так і для усього світу, освітяни країни не лише самовіддано продовжують навчальний процес, підтримуючи його на належному рівні, але й шукають і використовують усі доступні засоби.

Викладачі кафедри іноземних мов нашого університету також прагнуть бути на передньому краї інноваційних технологій і ресурсів викладання іноземних мов. Із початком пандемії колектив кафедри невпинно оволодіває сучасними технологіями проведення занять онлайн та у змішаному форматі, зокрема із застосуванням платформ Zoom, Google Meet, Microsoft Team під керівництвом провідних викладачів США та Європи.

Звісно ж, проблема організації навчального процесу в змішаному або дистанційному форматі водночас постала перед усім світом, тому було створено безліч онлайн-курсів та вебінарів щодо використання і створення різноманітних навчальних платформ.

Міжнародні видавництва, освітні центри та дистриб'ютори навчальної літератури з іноземних мов, окрім звичайних форматів, випускають нові навчально-методичні комплекси з онлайн-компонентами та додають різноманітні онлайн-ресурси до їхньої структури, щоби урізноманітнити навчальний процес.

Викладачі нашої кафедри упродовж 2021 – 2022 навчального року пройшли понад 150 онлайн-тренінгів і вебінарів, організованих видавництвами Cambridge University Press, Oxford University Press, Express Publishing, MM Publications, National Geographic Learning, Linguist та Dinternal Education, щоби долучитися до використання новітніх підручників, навчальних ресурсів і платформ для вивчення іноземних мов.

Поширення актуальної інформації про можливості професійного розвитку в Україні та за кордоном відбувається завдяки участі співробітників кафедри у різних за-

Zoom Meeting

ходах, зокрема у всеукраїнському онлайн-івенті «Teaching kids and teens: Survival Kit» від мовного центру «Поліглот» (червень 2021 р.), у міжнародному марафоні для викладачів «Grade Teacher Marathon 2.0. Birthday edition!» (листопад 2021 р.) та багатьох інших.

Не залишається колектив нашої кафедри осторонь і сучасних тенденцій у науковій роботі, оскільки наразі є потреба в набутті та поширенні новітніх знань як в Україні, так і за її межами, шляхом публікацій у міжнародних виданнях. Саме для цього ми акцентуємо увагу на важливості участі у заходах для науковців, таких як вебінари від Clarivate та інших науково-видавничих організацій, котрі роз'яснюють міжнародні правила оформлення і написання наукових робіт, курсів з академічної доброчесності та тренінгів для науковців.

Ще на початку нового навчального року для забезпечення кваліфікованого наукового керування роботами студентів викладачі кафедри успішно закінчили онлайн-курс академічної доброчесності для викладачів на платформі Prometheus (60 годин), а в лютому 2022 р. підтвердили свою кваліфікацію на онлайн-курсі «Шість кроків

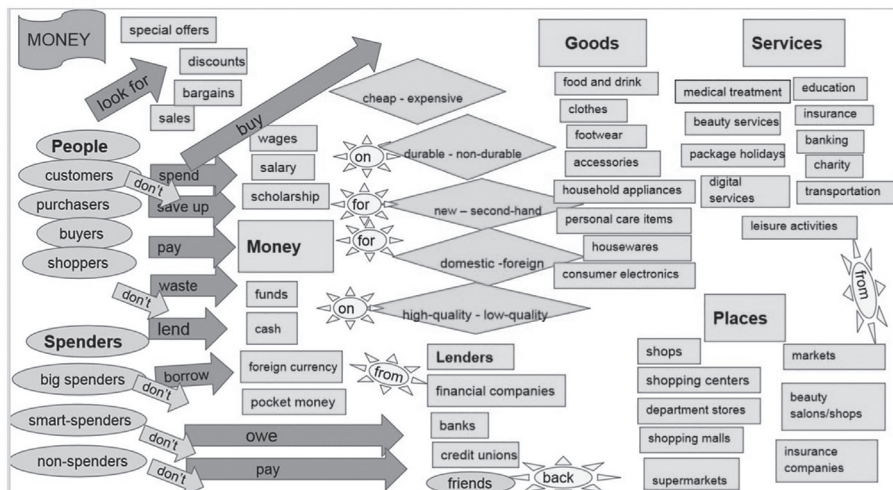
до доброчесності: від теорії до практики», запропонованому Офісом доброчесності при НАЗК, про що отримали відповідні сертифікати. У межах курсу розкрито теми суспільної доброчесності, а також надано інструменти для забезпечення прозорого й доброчесного освітнього середовища, нетерпимого до проявів корупції, академічної недоброчесності тощо.

Обмін ідеями, думками і новітньою методологією із зарубіжними колегами відбувається завдяки участі в міжнародних конференціях та симпозиумах. Так, викладачі кафедри взяли участь у понад 20 міжнародних конференціях за межами України, серед яких такі значущі події як: міжнародна онлайн-конференція регіонального відділу англійської мови в Белграді «Чотири К (критичне мислення, креативність, колаборація, комунікація) і навчання XXI століття» (серпень 2021 р.); VI щорічна міжнародна конференція Катарського університету (віртуальна) з викладання англійської мови «Зміна ролей і розширення обов'язків у постковідну еру» (листопад 2021 р.); «Міжнародна конференція TESOL 2022 та виставка англійської мови у США» (березень 2022 р.).

Це були неймовірні, хоча й віртуальні події, котрі об'єднали викладачів англійської мови усього світу. Упродовж цих днів учасники відвідали численні семінари, вебінари та виставки, приєднавшись онлайн до глобальної віртуальної мережі професіоналів ELT (викладання англійської мови). Своїми здобутками наші викладачі ділилися на засіданнях кафедри, методичних семінарах та конференціях ХНАДУ.

Колектив кафедри також взяв участь у II всеукраїнській онлайн-конференції «Teaching Experts» для викладачів англійської мови від Polyglot Language Centre Кембриджського екзаменаційного центру (лютий 2022 р.). Співпраця заходу поділилася своїм досвідом, як знайти особистий шлях у викладанні іноземної мови, які іспити та кваліфікації є в Україні та світі, що наразі набуло особливої потреби як для викладачів, так і для студентів.

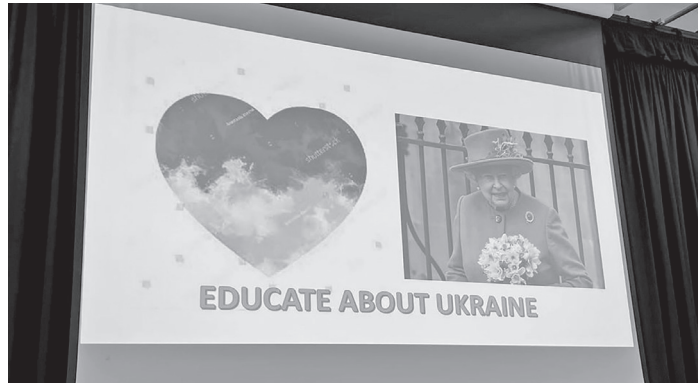
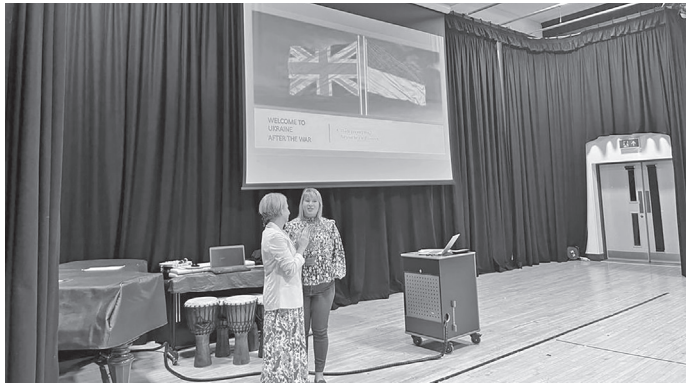
Закінчення на с. 5

О НА ВИМОГУ ЧАСУ

ГІДНО ДОЛАЮЧИ ВАЖКІ ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Закінчення. Початок на с. 4

Важливу роль у професійному розвитку викладачів кафедри іноземних мов відіграє Інститут підвищення кваліфікації викладачів TESOL-Україна. Починаючи з 2016 р. викладачі кафедри є активними членами громадської організації «Асоціація викладачів англійської мови «ТІСОЛ-Україна»», котра щороку обирає актуальні питання, що цікавлять спільноту, проводить навчальні тренінги та семінари, результати яких учасники поширюють у своїх педагогічних колективах.

Цього року онлайн-інститут був присвячений навчанню дітей нового покоління, а саме Z та Alpha. Директор освітнього центру «Інтерклас», доцент кафедри англійської мови Криворізького державного педагогічного університету Марина Цегельська розкрила учасникам тренінгів базові принципи викладання англійської мови дітям нового (цифрового) покоління за проективно-рекурсивною технологією. Ми дізналися, що таке категоризація у навчанні англійської мови, обговорили важливість категоризації, отримавши розуміння як використовувати категорії у навчанні. Марина Валеріївна провела майстер-класи зі створення тематичних карт (Concept Maps), в

яких лексика групується за певною тематикою. Основою для створення таких карт є піктограми – зображення слова або подання слова як частини мови. Студенти буквально бачать частини, з яких складається речення, та з легкістю можуть побудувати висловлення, адже в англійській мові порядок має важливе значення.

Інститут розпочався третього лютого та мав бути завершений 24 лютого (у перший день війни). За жаклих обставин воєнного стану учасники мали можливість представити свої проекти лише через два місяці. Наприкінці квітня ми презентували тематичну карту «Money», що отримала схвальні відгуки організаторів та може бути застосована на заняттях при викладанні освітніх компонентів «Іноземна мова» та «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)». Результати зимового інституту були представлені 12 травня 2022 р. на 86-й науково-технічній та науково-методичній конференції ХНАДУ, що була проведена в онлайн-форматі.

Де б ми не знаходилися, куди б не поїхали, ми завжди допомагаємо нашій країні та українцям, які змушені були залишити свої домівки внаслідок війни. Волонтерство та бесіди про Україну – це те, що нам допомагає наближати нашу перемогу.

Наприкінці червня відбувся перший відкритий урок програми «Educate about Ukraine», який підготували та організували доцент кафедри іноземних мов Є.Б. Новікова разом із волонтеркою та координатором проєктів «Support Ukraine» в Сент-Олбансі (Великобританія).

Звичка постійно навчатися – одна з головних засад особистісного зростання та професійного розвитку колективу кафедри іноземних мов. З плином часу розвиваються технології, змінюються покоління студентів, а звичні прийоми викладання більше не є ефективними. Наше завдання – знайти найкоротший шлях до мислення сучасного студента, зацікавивши та захопивши його до навчання. Адже «зети» прагнуть займатися в майбутньому лише тим, що приносить їм емоційне задоволення.

Саме різноманіття онлайн-курсів для підвищення кваліфікації і дає змогу нашим викладачам, незважаючи на важкі виклики сьогодення, йти в ногу з часом і працювати з радістю, враховуючи особливості нового покоління студентів.

Наталія Скрипник,
Євгенія Новікова,
доценти каф. ін. мов;
Олена Чевичелова,
ст. викл. каф.

О ДІЛОВІ ЗУСТРІЧІ

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Незважаючи на кровопролитну війну, розв'язану росією на території України, колектив кафедри автомобільної електроніки нашого університету гідно виконує нагальні завдання у царині міжнародної співпраці.

Так, влітку викладачі кафедри у режимі онлайн взяли участь у зустрічі, організованій в Брюгге (Католицький університет Лювена, Бельгія), котра відбулася у рамках реалізації проєкту Erasmus+ «Розвиток практично орієнтованої, спрямованої на студентів, освіти у напрямку моделювання кібер-фізичних систем» SubPhys.

Учасники цієї зустрічі проаналізували стан справ та звітність відповідальних за робочі пакети проєкту, а також погодили і прийняли відповідні управлінські рішення.

До слова, у рамках діючого проєкту викладачі кафедри автомобільної електроніки постійно беруть активну участь у робочих зустрічах, де зазвичай обговорюються питання його реалізації.

Кафедра АЕ

О ВЕКТОР РОЗВИТКУ

СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА – КЛАСИКА & ІННОВАЦІЇ

Сьогодні на факультеті управління та бізнесу успішно реалізується 12 висококонкурентних освітніх програм, котрі певнено можна назвати унікальними з огляду на доповнення класичної підготовки.

Це, зокрема, одна освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування» освітнього рівня «молодший бакалавр»; чотири освітньо-професійні програми освітнього рівня «бакалавр»: «Економіка», «Менеджмент організацій і логістика», «Облік і оподаткування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»; п'ять освітньо-професійних програм освітнього рівня «магістр»: «Економіка», «Логістичний менеджмент», «Менеджмент організацій і адміністрування», «Облік і оподаткування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», а також дві освітньо-наукові програми освітнього наукового рівня «доктор філософії»: «Економіка» та «Менеджмент».

Ці освітні програми мають такі особливості:

I. Специфіка автомобільно-дорожньої галузі.

Сьогодні ХНАДУ – єдиний в Україні автомобільно-дорожній університет. Ця особливість закономірно отримала відображення в освітніх програмах факультету управління та бізнесу, зокрема в таких освітніх компонентах як: «Рухомий склад автомобільного транспорту», «Постійні будови на автомобільному транспорті», «Експлуатаційні матеріали», «Економіка автомобільного транспорту», «Управління конкурентоспроможністю на автомобільному транспорті», «Економіка і фінанси автотранспортних підприємств», «Маркетингова діяльність автотранспортних підприємств», «Планування діяльності автотранспортних підприємств», «Економіка дорожнього господарства», «Кошторисна справа в дорожньому будівництві», «Економіка дорожньо-транспортного комплексу», «Організація обліку на підприємствах автотранспортного комплексу», «Теорія і методологія менеджменту на транспорті», «Транспортне підприємництво», «Інноваційний розвиток транспортної інфраструктури», «Проектування логістичних систем», «Транспортна логістика», «Логістичний менеджмент», «Торгівля автомобілями, комплексувальними виробами та паливно-мастильними матеріалами» тощо.

II. Проєкт «Підприємницький університет».

З 2020 року факультет управління та бізнесу є учасником проєкту «Підприємницький університет», що ініційований ГО «Платформа інноваційного партнерства» (бізнес-інкубатор «УЕР») та реалізується Міністерством освіти і науки України спільно з Міністерством цифрової трансформації України, Українським фондом стартапів, Дія. Бізнес за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». У рамках цього проєкту здобувачі вищої освіти нашого факультету опановують курс «Інноваційне підприємництво та управління стартап проєктами», програма якого рекомендована Міністерством освіти і науки України та Міністерством цифрової трансформації України, а також рецензована зарубіжними фахівцями: професором Клініки підприємництва Університету штату Північна Кароліна (США) Льюїсом Шітсем, співзасновницею DUCO Innovation (Ізраїль) Оленою Донець, керівницею IdeaLab Тартуського університету (Естонія) Марет Ахонен та колишнім директором StartupAmsterdam (Нідерланди) Рубеном Нівенхейсем.

Здобувачі працюють у командах і поступово доводять свої бізнес-ідеї до реалізації, адже іспит з освітнього компонента «Інноваційне підприємництво та управління стартап проєктами» передбачено у вигляді пітчів студентських бізнес-проєктів перед відомими українськими фаундерами. Відповідно найкращі студентські команди мають шанс отримати менторську підтримку від УЕР, Дія. Бізнес, Українського фонду стартапів, TechUkraine, Cisco, Genesis, Okko та інших партнерів проєкту.

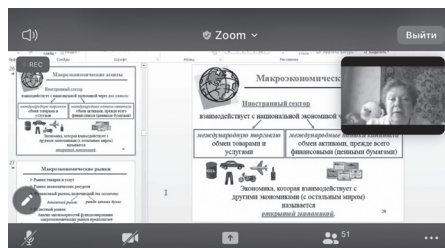
III. Бізнес-симуляція ViAL+.

З 2021 року здобувачі вищої освіти ФУБ мають можливість пройти інтерактивний тренінг-практикум з управління компанією з використанням бізнес-симуляції ViAL+. Комп'ютерна програма-симулятор ViAL+ реалістично моделює виробниче підприємство та ринкове середовище його діяльності. Здобувачі мають можливість апробувати теоретичні знання з економічних дисциплін і поступово набуті управлінських компетентностей. Безпосередньо впливаючи на динамічний конкурентний ринок, здобувачі досягають поставлених керівництвом підприємства цілей, отримують прибуток і розвивають бізнес. Розробником бізнес-симуляції ViAL+ є надійний партнер ХНАДУ – «Компанія інтелектуальних технологій», котра за результатами проходження інтерактивного тренінг-практикуму видає здобувачам вищої освіти відповідні сертифікати.

IV. Залучення закордонних лекторів.

З 2021 року ХНАДУ та Казахський автомобільно-дорожній інститут (КазАДІ) ім. Л.Б. Гончарова розпочали взаємне читання лекцій, зокрема проведення лекційних занять з освітнього компонента «Макроекономіка» для здобувачів вищої освіти факультету управління та бізнесу забезпечує старший викладач кафедри економіки КазАДІ ім. Л.Б. Гончарова В.М. Боброва. У 2022 – 2023 навчальному році ХНАДУ та КазАДІ ім. Л.Б. Гончарова планують не лише продовжити взаємне читання лекцій, але й розширити перелік освітніх компонентів, лекційні заняття з яких будуть забезпечуватися закордонними лекторами.

V. Наукова підготовка здобувачів вищої освіти.

Скласти враження про заклад вищої освіти можна, спостерігаючи за динамікою його рангу в рейтингу топ-200 університетів України. Поступальний рух ХНАДУ вгору цього рейтингу

значною мірою забезпечується щорічно зростаючими показниками наукової діяльності, зокрема студентської науки в нашому університеті. Серед цих показників велику значущість має такий індикатор як «Рейтинг переможців Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт». Внесок факультету управління та бізнесу у формування цього показника є традиційно вагомим. До речі, у 2021 р. 21 здобувач вищої освіти нашого факультету став переможцем цього престижного конкурсу. Багато це чи мало? Це вражає, адже на ФУБ переможцями Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт стало більше здобувачів вищої освіти, ніж у більшості університетів України. Наукова підготовка здобувачів вищої освіти на факультеті управління та бізнесу є невід'ємною частиною якісної підготовки висококваліфікованих фахівців і професіоналів. Тому здобувачі беруть активну участь у міжнародних наукових конференціях, бізнес-турнірах, конкурсах бізнес-планів, чемпіонатах з рішення бізнес-кейсів. На нашому факультеті створено умови для розвитку інтелектуального та інноваційного потенціалу здобувачів вищої освіти: працюють студентські наукові гуртки, проводяться міжнародні наукові конференції, видається збірник студентських наукових праць.

У 2022 році було відмінено багато важливих наукових заходів, у т.ч.: ІІ тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, тому здобувачі вищої освіти ФУБ цього року не змогли довести своє традиційне лідерство у цьому конкурсі. А от 40 здобувачів вищої освіти нашого факультету стали переможцями міжнародних наукових конкурсів, у т.ч. 33 – переможцями міжнародного конкурсу наукових розробок школярів і студентів «Наука без кордонів», два – переможцями міжнародного конкурсу студентських наукових робіт «Управлінські, соціальні та поведінкові науки у реалізації засад сталого розвитку», два – переможцями міжнародного конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності 051 «Економіка», два – переможцями міжнародного конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності 073 «Менеджмент» та один – переможцем міжнародного конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Ще 18 здобувачів вищої освіти ФУБ у 2022 р. здобули призові місця на міжнародній олімпіаді «Хочу все знати» з предмету «Економіка» (м. Тепліце, Чехія). Навіть у такі надважкі часи наші здобувачі вищої освіти не полишають наукової діяльності, гідно представляючи ХНАДУ, регіон і країну на міжнародному рівні.

Минулому року факультету управління та бізнесу виповнилося 55 років. За цей час колектив нашого факультету пройшов гідний шлях становлення та розвитку, на належному рівні сформувавши наші конкурентні переваги на ринку освітніх послуг та розробивши наші унікальні освітні програми на всіх рівнях вищої освіти – від «молодшого бакалавра» до «доктора філософії».

Ми постійно вдосконалюємося і традиційно запрошуємо талановитих молодих людей, які бажають отримати класичну й водночас інноваційну освіту і стати частиною дружньої родини факультету управління та бізнесу ХНАДУ.

Інна Шевченко, декан ФУБ

ЮБІЛЕЇ

КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА – 30!

Здається, все то було недавно, а вже минуло тридцять років! Саме стільки пройшло часу відтоді як у ХАДІ було засновано кафедру українознавства. Майже 20 років вона входила до складу факультету транспортних систем та на тепер структурно належить до факультету підготовки іноземних громадян. Якщо зіставити вік кафедри з віком людини, кафедра – то вже зріла особа, але вона й досі самотверджується й гнучка до викликів і змін.

У директивному документі Міністерства освіти України (наказ №123 від 7 вересня 1992 р.) передбачалося створення кафедр українознавства у всіх вищих навчальних закладах України. На засіданні вченої ради ХАДІ було прийнято рішення про заснування такої кафедри – однієї з перших не лише у Харкові, але й в Україні. Так 18 вересня 1992 р. (дата проведення ВР) і стало днем народження кафедри українознавства.

Кафедра українознавства виникла не на порожньому місці: їй передували кафедри марксизму-ленінізму, історії КПРС, політичної історії ХХ століття, історії України. Біля її витоків стоять колишня кафедра історії України та секція української мови при кафедрі російської мови. Першим завідувачем саме новоствореної кафедри українознавства був доцент Євген Тихонович Євсєєв, далі кафедрою керувала Вікторія Василівна Гребенюк, наразі з десяток років поспіль кафедру успішно очолює Неля Василівна Нікуліна.

У різні часи як до кафедри, так і до українознавчих дисциплін, що тоді викладалися, було неоднозначне ставлення, хоч єдине, що об'єднувало суспільні кафедри, котрі діяли від заснування ХАДІ і до нинішнього ХНАДУ, то це небайдужість до історії та мови своєї країни, до її майбутнього й прагнення виховувати молодь відповідно до історичних обставин, що склалися в країні від давніх-давен і дотепер, адже на заняттях завжди розглядалися найактуальніші історичні проблеми і мовні дискурси.

Такий історико-філологічний склад кафедри обумовили два основних напрями її діяльності: історії та історії України і мови та мовознавства. Колектив кафедри одразу запровадив вивчення курсів «Історія України», «Історія української та зарубіжної культури», «Ділова українська мова», а з 1996 р. – «Основи конституційного права України». Виклада-

чі кафедри оперативно підготували і видали підручник «Історія України» у двох книгах, що був надрукований у 1993 і 1995 рр. і активно використовувався колегами з інших закладів освіти Харкова та України.

У всіх підручниках, оприлюднених кафедрою, завжди враховувалися останні досягнення історичної та юридичної наук. Викладачами було підготовлено для студентів цікаві курси і спецкурси, такі як: історія автотранспорту України, історичні нариси української діаспори, історія освіти України, політичні портрети «хрущовської відлиги», справочник українською мовою тощо. Особлива увага надавалася історії культури України. Передбачалася широка позааудиторна виховна робота, спрямована на розвиток інтересу студентів, викладачів і співробітників до культури українського народу.

Розроблені і видані викладачами кафедри методичні матеріали, а також перший досвід викладання українознавчих дисциплін передавалися іншим вищим і середнім спеціальним навчальним закладам Харківщини. На всеукраїнських і регіональних конференціях кафедрали робили доповіді, дискутуючи з питань українознавства.

Ставши центром викладання та пропаганди історії, культури, мови і Конституції України, колектив кафедри зосередив роботу на методичному забезпеченні переходу університету на українську мову. Загальноосвітні й технічні кафедри отримували від українознавців допомогу у підготовці методичних вказівок до лабораторних робіт, словників спеціальної термінології, у перекладах методичної та наукової літератури, текстів лекцій тощо. Фахівці кафедри проводили для ви-

кладачів загальноосвітніх і спеціальних дисциплін заняття на курсах вивчення та поглиблення знань з української мови. На цих курсах було підготовлено понад 200 викладачів, а також адміністративного і допоміжного персоналу.

Від дня заснування кафедри колектив завжди надавав значну увагу її навчально-методичному забезпеченню. Було підготовлено і видано низку підручників: «Історія культури України», «Основи конституційного права України», «Історія України», «Країнознавство», а також навчальні посібники з української мови ділового спілкування.

Колектив кафедри виконував вагомую науково-дослідницьку роботу. Зокрема, вийшли друком одноосібні монографії, а також колективна монографія істориків «Предприяття автомобільного транспорту і дорожнє хозяйство Харківської області: історический очерк», виконана під керівництвом ректора університету, професора А.М. Туренка. У такій вкрай важливій для українського наукового життя термінографічній царині плідно працюють викладачі-філологи, укладаючи і публікуючи навчальні посібники з галузевого термінознавства.

Колектив кафедри виконує також великий обсяг громадської роботи. Зокрема, це робота філологів та істориків у приймальній комісії, кураторство в академічних групах, організація та проведення наукових конференцій, семінарів, зустрічей і бесід зі студентами в гуртожитках, тісна співпраця з редакцією університетського часопису «Автодорожник» тощо.

Чудовою візитівкою кафедри є етнографічний куточок, що є музейним відображенням українського побуту, до створення котрого долучилися не лише викладачі кафедри, але й наші активні студенти. Важливим видом роботи є проведення вечорниць і поетичних читань, творчих вечорів і гуморин, історичних брейнгінгів і виставок, а також видання поетичних збірок викладачів і студентів університету. Усе це – одна з важливих складових діяльності кафедри українознавства.

У навчально-виховному процесі значну роль відіграють навчально-методичний кабінет з мінімузеем народної творчості (вироби гончарства, різьба по дереву, вишиванки, предмети побуту тощо), шевченківська аудиторія (виставки-експонати, присвячені

О 3 ЮВІЛЕЄМ

На зорі утвердження нашої незалежності у 1991 році в університетах країни утворювалися кафедри українознавства, котрі об'єднували викладачів української мови, істориків, культурологів та інших фахівців.

У пострадянські часи філологи доводили існування власної мови, котрою здатна творитись наука, історики – минулого, в якому державна незалежність є прагненням народу, що позбувся кайданів свого колоніального становища.

Серед усіх мені відомих кафедр українознавства – найрідніша в ХНАДУ. І не тільки тому, що вона на багато років стала моєю другою домівкою, а тому, що вона подарувала відчуття дому. У цих кабінетах завжди світло і затишно: з картинами Тараса на стінах, образами у кутку, вишитими рушниками, хатнім начинням і букетом колосся у вазі. Тут на тебе чекають.

Це відчуття родинності присутнє і в спілкуванні зі студентами, які після шкільних років відкривають для себе дивовижний світ науки. Викладачі, які по-новому формулюють сторінки історії, вчать аналізувати і думати, розкривають дивовижні обрії рідної мови, а

МОЄ ЮВІЛЕЙНЕ ШАНУВАННЯ

після занять влаштовують екскурсії, походи до театрів і музеїв, стають справжніми товаришами. Саме тут і саме так формується студент-громадянин і патріот – вільний, розумний і відповідальний.

У ці буремні часи розумієш, яку насправді величезну роль відіграють ті гуманітарії, які не лише гідно передають накопичений досвід, але й виховують молоде покоління нашої країни, здатне боронити країну, відстоювати честь, гідність і суверенітет України. Тож за студенток і студентів автомобілістів і дорожників можна не хвилюватися.

А рідній кафедрі з нагоди 30-річчя від дня її заснування щиро бажаю процвітання.

Низький уклін вам за вашу працю, за вашу школу, за вашу молодь!

**О.О. Ніколаєнко,
проф. каф. історії України ХНПУ
ім. Г.С. Сковороди**

КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА – 30!

Закінчення. Початок на с. 8

Т.Г. Шевченку), аудиторія української вишивки (виставка вишитих рушників із різних регіонів України та картини, вишиті руками гуртківців), адже на кафедрі багато років працює гурток «Українське декоративно-прикладне мистецтво».

Наступним кроком у діяльності новоствореної кафедри українознавства стало започаткування свята української мови, що згодом стало традиційним і завершальним містецьким щорічним заходом декади українознавства, на яку зазвичай припадає чергова річниця проголошення незалежності України. Під час декади організуються екскурсії студентів до музеїв, культпоходи в театри і до органної зали, поетичні читання, історичний брейн-ринг тощо. Декада має два основних напрями: пізнавальний, що дає відомості про історію, філософію та перспективи економічного розвитку країни, розкриває забуті або невідомі імена, знайомить молодь із нашим містом і його минулим, з видатними особистостями та фестивалний, де студенти показують свої творчі здібності. Організація таких заходів вимагає наполегливої роботи колективу кафедри та залучення до цієї справи інших кафедр, студентського клубу, редакції часопису

«Автомобіліст», наукової бібліотеки, музею історії ХАДІ – ХНАДУ та насамперед – студентського загалу.

Яким же ми уявляли це свято? Воно мало на меті зміцнювати стосунки студентського загалу з творчими організаціями міста, проведення мистецьких заходів за участю художників, письменників і композиторів, адже ми розуміли, що такі свята сприятимуть розповсюдженню та відродженню української мови, а також створенню особливої атмосфери виховання сучасної інтелігенції. Технічний навчальний заклад, яким є наш університет, повинен послуговуватися найкращими надбаннями й шукати свою форму створення духовного і морального середовища. Саме під час свята й народжується та атмосфера, в якій усі наші прагнення здійснюються простіше й природніше. Студенти чують мелодійність і красу української мови, дізнаються про культурні надбання України.

Перші свята української мови задали темп і ритм усім наступним подібним заходам. Прекрасні свята, організовані колективом кафедри українознавства разом зі студентами, не залишають байдужими нікого. Актова зала університету під час таких заходів завжди переповнена. Зі сцени лунають українські пісні, виконуються українські танці, фрагменти

п'єс, звучать вірші й гуморески. І, що цікаво, у цих заходах беруть активну участь і студенти-іноземці, які ще декілька років тому, найімовірніше, навіть не чули про таку країну, як Україна!

Виховна робота кафедри не припинялася ні на мить ні під час пандемії, ні у нинішній буремний період широкомасштабної агресії російської федерації проти України. Свято української мови, парад вишиванок, екскурсії музеями Харкова та інші виховні заходи проходили онлайн, адже студенти завжди мають неперервний зв'язок з кафедрою.

Дружній колектив кафедри українознавства, що наразі відзначає свій 30-річний ювілей, увесь час у пошуку, у центрі виховної роботи, у збереженні та примноженні славних традицій українського народу. І тут варто зняти капелюха перед нинішнім колективом кафедри українознавства, який ані на хвилину не припиняє своєї роботи навіть у ці нелегкі для країни часи, про що свідчить активна сторінка кафедри на сайті нашого світлого ХНАДУ і в соціальній мережі Фейсбук.

**Низький уклін вам, мої дорогі колеги!
З ювілеєм тебе, рідна кафедро!**

**Валерій Ковальов,
колишній доцент кафедри (1981 – 2015)**

О ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЄМ!

Якби з-посеред моїх знайомих мені запропонували обрати людину, яка якнайкраще уособлює Україну, мені не довелося б думати надто довго. Попри те, що я маю десятки друзів, колег і добрих знайомих, які є гідними патріотами України, мій вибір був би швидким і однозначним – я назвав би Нелю Нікуліну. Якщо чесно, то миттєвий вибір був би інтуїтивним, однак потім було би зовсім неважко його не просто пояснити, а навіть детально обґрунтувати.

Ключовим у виборі стало би гармонійне поєднання малопоєднуваних (а на перший погляд так і взагалі непоєднуваних) речей. Незбагненність – це типово українська риса, бо все – від географії та історії до лінгвістики й етнографії, від економіки і політології до соціології та культурології – свідчить, що суто теоретично українці як народ й Україна як держава мають стільки проблем і слабких

УКРАЇНКА, ЖІНКА, ФАХІВЕЦЬ: Симфонія Нелі Нікуліної

місць, що давно би мали перестати існувати. Україна як джміль або бджола – ще на початку ХХ ст. науковці стверджували, що за законами фізики ці комахи немов би не можуть літати. Тож мабуть не володіють ще названі й неназвані науки тим інструментарієм, щоб пояснити політ української бджоли. Всі провідні іноземні розвідки гуртом провалили аналіз України, даючи рашистським загарбникам на захоплення Києва від 72 годин до тижня. І де загарбники і Київ зараз?

Заразом загадковість – це типово жіноча риса, й Україну має уособлювати саме жінка. Нелі Нікуліної суто по-українськи вдалося і вдається мало не містично поєднувати у своєму житті нез'єднанні на перший погляд речі. Навіть якщо говорити про суто очевидне, то як можна поєднати два протилежних куточки України – Закарпаття і Слобожанщину? А Нелі це вдається напрочуд легко і красиво. Здавалося би, обидва ці регіони географічно тяжіють до своєї малодружних, а то й відверто ворожих до українців сусідів – угорців та росіян – але ж вони все одно вперто бажують залишатися Україною – єдиною: від Ужгорода до Харкова. У своїй складній поліфонічності вони так само суперечливо й водночас гармонійно єднають державу, як і життя Нелі Нікуліної.

Ще одна незбагненна риса – злагоджене поєднання гуманітарної і технічної науки. Мовознавство зазвичай вважають наукою гуманітарною. І хоча це насправді хибне уявлення, все одно непросто уявити, як можна поєднати лінгвістику і технічну царину. Однак немає нічого неможливого для українки і висококваліфікованого фахівця – українська технічна термінологія, насампе-

ред в автомобільній галузі, гостро потребувала унормування і Неля Нікуліна взялася за цю непросту копітку працю. Результат – численні словники і наукові праці, заслужено високий авторитет як серед колег-термінознавців, так і серед науковців, які працюють у галузі технічних наук.

Не менш зграйним є поєднання високої відповідальності як за власну сім'ю, так і за робочий колектив (який насправді сприймається як своєрідна друга, так би мовити, зовнішня сім'я). Це типово жіноча риса – чоловікам таке не вдається майже ніколи. Лише жінка може встигнути одночасно бути відповідальним працівником і навіть керівником – і надавати переважну увагу сім'ї. Чоловіки зазвичай зосереджуються на чомусь одному, і лише жінка стрійно єднає складнопоєднані аспекти приватного і громадського життя, сім'ю і роботу. Однак складно не означає неможливо, особливо коли йдеться про Нелю Нікуліну. Я не надто багато спілкувався з чоловіком Нелі Костянтином, але переконаний, що він погодиться зі мною, що Неля – це не просто. Однак хто сказав, що щастя буває простим?

Сувора керівниця і добрий друг, категорична у судженнях і готова до діалогу та порозуміння з опонентом, впевнена у власних силах і потребуюча підтримки – цей перелік можна продовжувати, і все це буде про Нелю Нікуліну. З нею як з Україною. Коли вона є – з нею все не просто. Коли її немає – то без неї неможливо.

З ювілеєм Вас, шановна Колого!

Андрій Домановський,
колишній доцент кафедри українознавства

О ЮВІЛЕЙНА ПРОФОРІЄНТАЦІЯ

АБІТУРІЄНТИ ПОНАД УСЕ!

Уже тридцять років беззмінним і важливим є призначення кафедри українознавства у навчальному процесі університету – навчити загальним компетентностям, зокрема вмінню спілкуватися в професій державною мовою як усно, так і письмово, бездоганно володіти фаховою термінологією (навчальний курс «Українська мова (за професійним спілкуванням)»; мати активну громадянську позицію, що ґрунтується на демократичних переконаннях, гуманістичних та етичних цінностях (навчальний курс «Історія та культура України»).

На особливу увагу заслуговує виховна діяльність кафедри як у навчальній, так і поза-навчальній час, про що свідчить чисельність проведених виховних заходів навіть у такій складній військовій період, коли агресивна росія має на меті знищити все українське на нашій суверенній території.

Наразі колектив кафедри українознавства ФППГ є ще й загальноуніверситетським структурним підрозділом, що бере активну участь у профорієнтаційній роботі на всіх факультетах. З викладачів філологів й істориків також сформовано склад предметної комісії з української мови та історії України.

Деякі роки поспіль викладачі кафедри через ZOOM-платформу проводять в нашому університеті безкоштовну дистанційну підготовку до ЗНО, а цьогоріч ще й до національного мультипредметного тесту. Ці дистанційні за-

няття побудовані відповідно до чинних програм ЗНО і за принципом максимальної схожості із завданнями демонстраційної версії НМТ, що проходили і проходять у формі консультацій і корисних порад-лайфхаків.

Однак цим не обмежується внесок викладацького складу у формування контингенту майбутніх студентів університету – обрії профорієнтаційної роботи постійно розширюються. Цьогоріч уперше проведено зустріч-агітацію з випускниками Тячівської приватної школи «Щасливе місто». Так, через ZOOM-платформу заступник відповідального секретаря приймальної комісії, доцент Геннадій Птиця провів презентаційний виступ про особливості цьогорічного вступу до ЗВО. У цьому ж форматі відбулася зустріч відповідального секретаря приймальної комісії пані Ярославни Левченко з батьками абітурієнтів, які поставили їй запитання щодо особливостей вступної кампанії 2022.

Надзвичайно приємне враження склалося у нас про директорку школи пані Мар'яну Устюгову, яка гостинно зустріла нас і ознайомила з особливостями керованого нею навчального закладу. Масмо тривку надію на подальшу співпрацю з цією школою, а також із педагогічними колективами інших закарпатських шкіл, адже профорієнтаційна робота завжди на часі.

Неля Нікуліна,
завідувачка кафедри українознавства,
доцент

НАШІ ВІТАННЯ

Колектив кафедри українознавства щиро вітає доцента В.С. Золотарьова з 60-річним ювілеєм.

Віктор Степанович 17 років свого життя присвятив самовідданій науково-педагогічній діяльності на кафедрі українознавства, що вилилося у наукові публікації, методичне забезпечення, дослідження про видатних науковців нашого університету тощо.

Упродовж багатьох років Віктор Степанович був незмінним модератором проведення історичного брейн-рингу у межах традиційної декади кафедри українознавства.

Працюючи на підготовчому відділенні, підготував десятки іноземних і вітчизняних вступників до нашого університету.

Як єдиний чоловік у нашому жіночому колективі є підтримкою і натхненником для нас кожного дня!

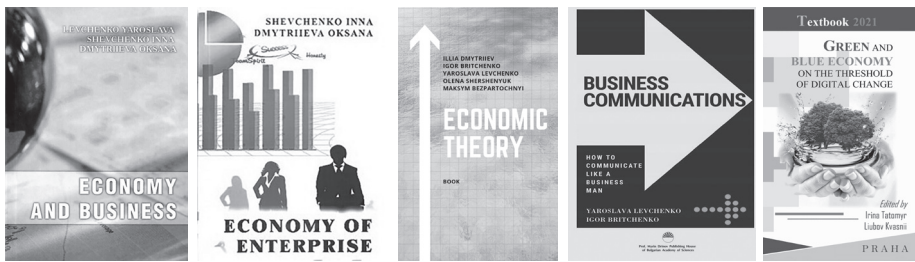
Зичимо нашому шановному ювіляру міцного здоров'я, невичерпної енергії на нові звершення і щасливого професійного майбуття!

Колектив кафедри українознавства

ОСВІТНІ НОВАЦІЇ

НА ШЛЯХУ ДО ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Інтернаціоналізація вищої освіти є об'єктивною реальністю та динамічним процесом, залишаючись позу якими ЗВО приречений на програш у конкурентній боротьбі на ринку освітніх послуг. Водночас інтернаціоналізація вищої освіти є викликом, що потребує суттєвого кваліфікаційного самовдосконалення ННП і формування належної навчально-методичної бази.

Мовою міжнародного спілкування є англійська, отже, можливість та інтенсивність участі ЗВО у процесі інтернаціоналізації вищої освіти значною мірою визначається можливістю надання освітніх послуг англійською мовою з відповідним методичним забезпеченням.

Колектив кафедри економіки і підприємництва, починаючи з 2019 р., проводить систематичну роботу з підготовки та видання підручників і навчальних посібників англійською мовою.

Так, у 2019 р. було видано навчальний посібник «Економіка і бізнес» («Economy and business») авторів доц. Я.С. Левченко, І.Ю. Шевченко, О.І. Дмитрієвої, що містить теоретичні положення, питання для самоперевірки, тестові завдання та практичні задачі, передбачені робочою програмою і силабусом однойменної вибіркової дисципліни.

У 2020 р. видано навчальний посібник «Економіка підприємства» («Economy of enterprise») авторів доц. І.Ю. Шевченко та О.І. Дмитрієвої. Навчальна дисципліна «Економіка підприєм-

ства» належить до циклу обов'язкових освітніх компонентів і наразі викладається здобувачам вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за такими спеціальностями як 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 071 «Облік і оподаткування», 121 «Інженерія програмного забезпечення», 122 «Комп'ютерні науки», 131 «Прикладна механіка», 132 «Матеріалознавство», 133 «Галузеве машинобудування», 142 «Енергетичне машинобудування», 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка», 274 «Автомобільний транспорт».

Наприкінці 2020 р. відбулася визначна подія – вийшло друком перше в історії ХНАДУ міжнародне навчальне видання – підручник «Економічна теорія» («Economic theory»), розроблений викладачами кафедри економіки і підприємництва проф. І.А. Дмитрієвим та доц. Я.С. Левченко і О.М. Шершенюк спільно з викладачами VUZF University (Болгарія). Підручник отримав позитивні рецензії фахівців не лише з України, але й з Болгарії та Польщі, був надрукований у м. Софія (Болгарія) під егідою Болгарської академії наук. «Економічна теорія» є обов'язковим освітнім компонентом, який наразі викладається здобувачам вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за усіма спеціальностями.

У 2021 р. було продовжено спільну роботу ХНАДУ та VUZF University (Болгарія) щодо

видання навчальної літератури англійською мовою – у м. Софія за позитивного рецензування провідних фахівців з України, Болгарії та Польщі під егідою Болгарської академії наук вийшов друком підручник «Ділові комунікації» («Business communications») авторів професора кафедри економіки і підприємництва ХНАДУ Я.С. Левченко та професора VUZF University І.Г. Брігченко. Підручник є основою методичного забезпечення однойменного обов'язкового освітнього компонента «Ділові комунікації», який викладається здобувачам вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальностями 051 «Економіка» і 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Також у 2021 р. у Чеській Республіці було видано англійською мовою підручник «Зелена та синя економіка на порозі цифрових змін» («Green and blue economy on the threshold of digital change»), серед авторів якого професори кафедри економіки і підприємництва О.І. Дмитрієва, І.Ю. Шевченко, І.А. Дмитрієв та Я.С. Левченко. Цей підручник може бути використано для формування навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни «Економіка природокористування та екологічне підприємництво», що входить до переліку обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня за спеціальностями 051 «Економіка» і 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Наявність навчально-методичного комплексу англійською мовою створює можливості не лише для викладання навчальних дисциплін студентам-іноземцям, але й для надання студентам-резидентам вибору англійської мови як мови навчання.

Кафедра економіки і підприємництва продовжує роботу зі створення підручників і навчальних посібників англійською мовою для підтвердження курсу ХНАДУ на інтернаціоналізацію вищої освіти!

Оксана Дмитрієва
зав. каф. ЕіП

ВІДЗНАКИ

ІННОВАЦІЙНІ ВИДАННЯ ФУБ

Наш університет традиційно є лідером у виданні наукової та навчальної літератури. Яскравим доказом цього твердження є відзначення монографій, підручників і навчальних посібників, розроблених нашими викладачами, на національному рівні.

На початку 2022 р. у Сумському національному аграрному університеті було підбито підсумки щорічного Всеукраїнського (національного) конкурсу наукових і навчальних видань «Відкрита наука, сталий розвиток та інноваційні технології», де було визначено про три видання-переможці у номінаціях «Агробіологічні науки та ветеринарні науки», «Інженерно-технологічні науки», «Соціо-гуманітарні та економічні науки», «Електронне видання».

Нас тішить той факт, що перше місце у номінації «Соціо-гуманітарні та економічні науки» посів підручник «Економіка підприємства», що є колективною працею науковців із ЗВО Києва, Харкова, Одеси, Львова, Дніпра, Запоріжжя, Кременчука, Покровська. Зокрема, декан факультету управління та бізнесу, професор кафедри економіки і підприємництва І.Ю. Шевченко є автором розділу «Економіка транспорту». Загальний обсяг підручника – 708 с., що складає 82,3 ум.д.а. Наклад – 500 примірників.

Крім того, перше місце у номінації «Електронне видання» вже другий рік поспіль також утримують видання ХНАДУ. Цьогоріч переможцем є

електронний навчальний посібник «Стандартизація та сертифікація програмного забезпечення» авторства доцента кафедри метрології та безпеки життєдіяльності О.С. Букреєвої, минулоріч – електронний навчальний посібник у схемах і таблицях «Основи стандартизації та оцінки відповідності» авторства доцента кафедри метрології та безпеки життєдіяльності О.С. Букреєвої та доцента кафедри технології машинобудування і ремонту машин І.В. Рибалко.

Всередині червня 2022 р. у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка підбито підсумки конкурсу наукових та навчальних видань, опублікованих у 2021 р., де визначено переможців і призерів у номінаціях: «Одноосібні монографії», «Коллективні монографії», «Закордонні монографії», «Навчальні посібники, підручники для ЗВО», «Навчальні посібники, підручники для ЗЗСО», «Електронні видання».

У номінації «Закордонні монографії» переможцем визнано монографію «Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project», опубліковану англійською мовою у видавництві «Teadmus» (м. Таллінн, Естонія). Серед авторів цієї моногра-

фії: професори кафедри економіки і підприємництва, доктори економічних наук О.І. Дмитрієва та І.Ю. Шевченко (автори розділу 6 «State regulation of transport infrastructure innovative development»), а також І.А. Дмитрієв та Я.С. Левченко (автори розділу 8 «Conceptual foundations of programming financial support for bridge construction in Ukraine in the context of public-private partnership»).

Щирі вітання нашим провідним викладачів із заслуженими відзнаками їхніх наукових і навчальних праць!

Бажаємо подальшої натхненної праці задля збереження високого іміджу і процвітання ХНАДУ!

Наш спонсор

О СУЧАСНА ОСВІТА

СЬОГОДЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФАКУЛЬТЕТУ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ

Однією із найважливіших потреб кожної людини є необхідність у переміщенні. Щодня ми є учасниками транспортного процесу і дорожнього руху, що зумовлює підвищені вимоги до функціонування всіх елементів транспортної інфраструктури.

Сучасне суспільство потребує висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити якісне та ефективне перевезення пасажирів і вантажів, транспортно-логістичне управління міським та міжміським сполученням, проведення комплексу митних операцій при міжнародних перевезеннях, зниження ризиків у дорожньому русі і створення безпечних умов сталої мобільності населення.

Освітньо-професійна програма бакалавра, магістра та доктора філософії за спеціальністю 275.03 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)» – це саме те спрямування, яке спроможне надати якісний трамплін вдумливий, креативний і мобільний людині, яка хоче бути корисною своїй державі.

На факультеті транспортних систем особлива увага надається формуванню управлінських навичок і компетенцій фахівця з транспортних технологій, саме тому колектив наших викладачів обрав як пріоритетну європейську модель підготовки майбутнього фахівця, котра передбачає:

застосування інтерактивних форм навчання при викладанні дисциплін (дискусія, дебати, брейнстормінг, ділові та рольові ігри, майстер класи, case-study, BarCamp);

використання сучасних інформаційних технологій (хмарні сервіси управління дорожнім рухом, моделювання транспортних систем на мікро- та макрорівнях PTV Vision, інтелектуальні системи управління транспортом);

бізнес-тренінги (воркшопи) за участю успішних стейкхолдерів транспортної галузі;

створення своєрідного простору для формування духовно-моральних цінностей та активної громадянської позиції особистості, яка поєднує в собі професійну компетентність, високу культуру, моральну чистоту і фізичну досконалість;

практичну підготовку на передових підприємствах автотранспортного комплексу, що дозволяє забезпечити працевлаштування випускників з перспективою кар'єрного зростання (провайдери логі-

стичних послуг, патрульна поліція, транспортна інспекція митної служби, міські та обласні адміністрації, автосалони, страхові і консалтингові компанії).

Серед основних переваг навчання на факультеті транспортних систем, якими ви, шановні студенти, сподіваємося неодмінно скористаєтесь, такі.

● Посилена підготовка студентів за освітньою програмою «Транспортні технології» у царині моделювання транспортних потоків і дорожніх ситуацій з широким використанням сучасних європейських програмних продуктів VISSUM та VISSIM.

● Навчання студентів з питань організації транспортних процесів ведеться з чітким дотриманням умов безпечності дорожнього руху та вимог аудиту безпеки, що забезпечується викладачами і науковцями кафедри організації та безпеки дорожнього руху, і яка наразі не має аналогів в Україні.

● Активна участь студентів разом з викладачами у реалізації європейського проєкту за програмою ERASMUS+ із Дрезденським технічним університетом Німеччини: міжнародна академічна мобільність, навчання, закордонні стажування, спільні наукові дослідження з німецькими вченими та фахівцями.

● Щорічне проведення літньої міжнародної школи сталої мобільності на базі факультету транспортних систем за участю німецьких викладачів та науковців Дрезденського технічного університету для студентів транспортних спеціальностей ЗВО України з метою здобуття сучасних компетенцій і досвіду роботи у реальних умовах економічного виробництва.

● Залучення студентів молодших курсів навчання до участі у студентських наукових конференціях, конкурсах, виступах з доповідями, а також до публікацій наукових статей. До речі, щороку майже 10 студентів спеціальності стають переможцями міжнародних і національних конкурсів студентських наукових робіт.

● Нині на факультеті транспортних систем особливим є третій рівень підготовки за цією освітньою програмою: аспірантура – доктор філософії = PhD. Лише упродовж останніх років успішно виконали та захистили дисертації громадяни не лише України, але й Гани, Афганістану, а у грудні 2021 р. – громадянин В'єтнаму. Нині на третьому рівні підготовки навчаються два громадяни Китаю. Щороку на факультеті

за цією спеціальністю навчаються майже 20 аспірантів.

● Яскравою візитівкою спеціальності є лабораторія комп'ютерного моделювання і технічних засобів регулювання дорожнього руху, котра не має аналогів в Україні. Технічне і програмне забезпечення лабораторії дозволяє створити максимально наближену імітацію робочого місця оператора та адміністратора центру автоматизованої системи управління рухом. А представлені промислові зразки детекторів, контролерів і світлофорів дозволяють відпрацьовувати усі можливі ситуації.

● Навчання сучасним методам транспортного планування і розвитку мобільності населення забезпечують викладачі із сертифікатами Академії міської мобільності Європейського інституту інновацій та технологій (EIT Urban Mobility). Провідні викладачі є експертами-консультантами зі створення Sustainable Urban Mobility Plans різних міжнародних інституцій.

● Здобуті теоретичні знання студенти ФТС закріплюють під час проходження виробничої практики в організаціях різного рівня. Основними місцями практики є: Центр управління рухом (м. Харків), Патрульна поліція національної поліції, Державне управління безпеки на транспорті, проєктні організації та бюро, міські та обласні адміністрації, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз», логістичні і транспортні компанії Харкова та України тощо.

● Студенти факультету транспортних систем проходять закордонні стажування у галузі логістики у логістичних центрах Німеччини, під час яких вони знайомляться з автоматизованою логістичною процесу та європейським обладнанням на виробництві.

Наш потужний професорсько-викладацький колектив дякує усім вам, шановні студенти, за те, що, незважаючи на нелегкі виклики сьогодення, спричинені війною, ви обрали для навчання саме факультет транспортних систем, а ми – ваші викладачі і наставники, докладемо максимальні зусилля, щоб ваше усвідомлене й відповідальне навчання в ХНАДУ стало унікальним і незабутнім!

Усі разом ми гідно відбудемо транспортну систему нашої держави.

Юрій Бекетов,
декан ФТС, професор

О НАШІ ВІТАННЯ

Упродовж шести місяців важкі випробування, що спіткали нашу державу внаслідок розв'язаної війни проти України, позначилися і на житті іноземних студентів, які на власні очі побачили справжнє обличчя агресора.

Наприкінці лютого та на початку березня юнаки і дівчата змушені були поспіхом покинути країну навчання, отримуючи з-за кордону знання і складаючи літню екзаменаційну сесію у дистанційному форматі.

Попри усі негаразди і труднощі сьогодні, багато наших студентів-іноземців довели, що мають намір не лише продовжувати здобувати освіту у нашому університеті, але й гідно продемонстрували високі результати свого навчання. Доказом їхнього успішного навчання стали цього річні бакалаврські іспити і захист дипломних проєктів.

Колектив факультету підготовки іноземних громадян щиросердно вітає наших іноземних студентів четвертого курсу та їхніх наукових керівників і викладачів з успішним захистом бакалаврських дипломних проєктів і гідно складеними кваліфікаційними іспитами!

Водночас маємо нагоду відзначити наших студентів-відмінників усіх факультетів нашого ХНАДУ.

Зокрема, на автомобільному факультеті свої кваліфікаційні бакалаврські роботи на «відмінно» захистили: Ель Маді Хамза, Іссам Фатех, Амеснау Валід, Бурзік Амін, Кібуш Ашраф, Ахмед Магді, Аферкля Сіхам, Аюб Ед Дормі, Муад Ель Фашталі, Ель Маїмуні Омар.

Кваліфікаційний іспит за освітнім рівнем «бакалавр» також на «відмінно» склали

ГІДНІ ЗДОБУТКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

іноземні студенти механічного факультету: Мсаад Хассан, Ламдаїні Абделлатіф, Таха Мохаммед, Ідалі Аалія, а також іноземний студент дорожньо-будівельного факультету Буазбібен Айман.

Маємо нагоду зазначити, що на факультеті транспортних систем гідні оцінки з кваліфікаційного іспиту отримали такі іноземні студенти: Базарова Заміра, Нямдава Бат Ерден, Алішеров Хамдам, Менлієва Аразбібі, Бунауї Маруа і Атамурадова Дільфуза.

У цьому коротенькому дописі ми не можемо відзначити абсолютно усіх наших іноземців, які на «добре» і «задовільно» склали кваліфікаційний іспит чи захистили кваліфікаційну роботу, адже таких студентів у нас дуже багато. Проте ми вітаємо усіх і пам'ятаємо кожного з них як гідного студента ХНАДУ!

Шановні наші студенти-іноземці! Широко вітаємо вас з отриманням бакалаврських дипломів! Від усієї душі бажаємо вам міцного здоров'я та особистого щастя, великих успіхів на професійній ниві, творчих здобутків і гідного кар'єрного зростання!

Сподіваємося і віримо в те, що ви невдовзі зробите наступний, дуже важливий у вашому житті, крок і продовжите навчання в магістратурі нашого гостинного університету, де не лише працює і навчається велика та дружна інтернаціональна родина, але й панують любов і добро.

Повірте – в нашій alma mater серця іноземних та українських студентів дійсно зігріті дружнім теплом. Усі ми з нетерпінням чекаємо на вас і впевнено говоримо: «До нових зустрічей у ХНАДУ!».

Людмила Кісіль,
ст. викл. каф. мовної підготовки

О ПРИВІТАННЯ

Вітаємо ювілярів
(які народилися у липні – серпні)

Іллю Андрійовича Дмитрієва – проректора з наукової роботи.

Олександра Вікторовича Чернікова – завідувача кафедри інженерної та комп'ютерної графіки.

Нелю Василівну Нікуліну – завідувачку кафедри українознавства.

Володимира Олександровича Псюрика – професора кафедри технології дорожньо-будівельних матеріалів ім. М.І. Волкова.

Володимира Васильовича Малікова – професора кафедри обліку і оподаткування.

Ігоря Володимировича Кіяшка – професора кафедри будівництва та експлуатації автомобільних доріг ім. О.К. Біруля.

Тетяну Вікторівну Ємельянову – доцента кафедри вищої математики.

Ігоря Арнольдовича Мармута – доцента кафедри технічної експлуатації та сервісу автомобілів ім. М.Я. Говорущенка.

Вадима Анатолійовича Цибульського – доцента кафедри технології машинобудування і ремонту машин.

Тетяну Олександрівну Сиренку – доцента кафедри технології металів та матеріалознавства ім. О.М. Петриченка.

Ольгу Олександрівну Назарько – доцента кафедри інженерної та комп'ютерної графіки.

Анатолія Васильовича Бажинова – доцента кафедри організації та безпеки дорожнього руху.

Андрія Віталійовича Седова – доцента кафедри будівництва та експлуатації автомобільних доріг ім. О.К. Біруля.

Тетяну Ігорівну Тимошевську – доцента кафедри проектування доріг, геодезії і землеустрою.

Ігоря Георгійовича Пімонова – доцента кафедри будівельних і дорожніх машин ім. А.М. Холодова.

Леоніда Володимировича Разарьонова – доцента кафедри будівельних і дорожніх машин ім. А.М. Холодова.

Олену Володимирівну Усенку – доцента кафедри екології.

Наталію Вікторівну Прокopenко – доцента кафедри екології.

Віктора Степановича Золотарьова – доцента кафедри українознавства.

Дар'ю Володимирівну Рязанцеву – доцента кафедри мовної підготовки.

Олену Сергіївну Левченко – старшу викладачку кафедри організації та безпеки дорожнього руху.

Варвару Олександрівну Гуру – старшу викладачку кафедри філології та лінгводидактики.

Ольгу Ігорівну Артьому – старшу викладачку кафедри філології та лінгводидактики.

Олександра Володимировича Куріпку – асистента кафедри автомобілів ім. А.Б. Гредескула.

Олену Євгенівну Протопопову – асистента кафедри будівництва та експлуатації автомобільних доріг ім. О.К. Біруля.

Катерину Ігорівну Даниленку – начальницю відділу міжнародних зв'язків.

Андрія Сергійовича Буряка – начальника відділу технічних засобів навчання.

Петра Івановича Мельника – заступника начальника відділу технічних засобів навчання.

Аллу Володимирівну Глушенко – заступницю начальника відділу охорони.

Ігоря Володимировича Перетяченка – старшого виконроба будівельної дільниці.

Максима Володимировича Малишева – інженера навчально-наукової лабораторії комп'ютерної діагностики.

Наталію Нарсенівну Новіну – інженера кафедри автомобілів ім. А.Б. Гредескула.

Галину Семенівну Прохорову – інженера кафедри інженерної та комп'ютерної графіки.

Любов Андріївну Сорокотягу – інженера I категорії експлуатаційно-технічного відділу.

Ларису Андріївну Пустовійтову – провідну фахівчинню видавничої справи видавництва.

Юлію Миколаївну Воронкову – фахівчинню-маркетолога видавництва.

Ольгу Вікторівну Таранушенку – оператора копійовальних і розмножувальних машин друкарні видавництва.

Ірину Іванівну Махнину – диспетчерку деканату автомобільного факультету.

Сергія Васильовича Кривеженка – сторожа відділу охорони.

Валентину Іванівну Зайцеву – чергову гуртожитку №4.

Лілію Миколаївну Блудову – прибиральницю господарчого відділу.

Катерину Іванівну Балабай – прибиральницю навчального корпусу механічного факультету.

Валерія Валеріївничка Каташова – двірника гуртожитку №2.

Широкосердно бажаємо Вам, шановні ювіляри, міцного здоров'я і безмежного щастя, рідного загишку і добробуту, миру і добра на довгі роки, а також високих здобутків задля процвітання нашої alma mater.

Колектив ХНАДУ

О МАЙБУТНІМ АВТОМОБІЛІСТАМ

ЗАХОПЛЮЮЧИЙ СВІТ СТУДЕНТСТВА

Студентські роки – найкращі роки нашого життя. Це час, коли ми дуже швидко дорослішаємо, здобуємо нові знання і навички, у багатьох з нас з'являються надійні друзі, з якими ми йдемо далі по життю. Саме у ці чудові вересневі дні до дружної студентської сім'ї нашого університету невдовзі приєднаються і цьогорічні першокурсники.

Навчання на автомобільному факультеті не обмежується лише лекціями, вивченням теоретичних основ фаху і сесіями наприкінці семестру. Багато цікавого ми дізнаємося під час практичних занять, що проходять у наших лабораторіях або під час проведення відеоекспериментів. На базі кафедри технічної експлуатації та сервісу автомобілів діють випробувально-аналітична лабораторія з дослідження палива та експлуатаційних матеріалів, випробувально-діагностична лабораторія і лабораторія експертизи транспорту, а також академія BOSCH, що сприяє науково-технічному розвитку й удосконаленню освітнього процесу.

Гордістю і яскравою візитівкою ХНАДУ та автомобільного факультету є лабораторія швидкісних автомобілів. За сімдесят років у нашій ЛША було спроектовано і виготовлено 35 гоночних автомобілів та встановлено 49 рекордів швидкості (16 з яких на час заїздів перевищили світові досягнення). Останнє надбання лабораторії – автомобіль «ХАДІ-34» – занесений до Книги рекордів України як найенергоєфективніший автомобіль країни, що подолав на 1 л пального 575 кілометрів.

Окрім наукової діяльності, на факультеті підтримується і цінується активна участь студентів у житті університету. На нашому факультеті успішно діє студентська рада, члени якої дуже професійно познайомлять вас з університетом та його унікальною історією, залюбки допоможуть вам швидко зорієнтуватися в усіх тонкощах навчального процесу і зроблять ваше студентське життя яскравішим. Щороку ми беремо активну участь у культурно-мистецьких, розважальних і спортивних заходах. Окремі

конкурси і змагання організуються саме для вас, першокурсники.

Навчаючись на автомобільному факультеті, під керівництвом кваліфікованих викладачів ви досконало вивчите будову автомобіля, ознайомитеся з тонкощами його експлуатації та ремонту.

Війна, розпочата агресивною росією на нашій землі, перебрала життя українців. Зачепила вона і студентський загаль, адже багатьом із нас пристосуватися до дистанційного навчання було нелегко. Але будь-яку непередбачувану ситуацію можна змінити, якщо у вільний час займатися чимось корисним для себе. Наприклад, більшість студентів нашого факультету займаються благодійністю та волонтерством, допомагаючи харків'янам і мешканцям інших міст нашої країни.

Наші помічники й мотиватори у навчальному і культурно-масовому житті – це співробітники деканату на чолі з деканом, проф. О.В. Сараєвим, який уособлює душу і силу факультету, а також його помічники: С.І. Поваляєв, який відповідає за навчальний процес, та В.В. Безрідний – чуйний наставник і вихователь студентського загалу АФ.

Дуже приємно, що в деканаті нашого факультету завжди дружня атмосфера і вам ніхто ніколи не відмовить у слушній пораді чи дієвій допомозі.

Шановні майбутні автомобілісти!

Ми абсолютно впевнені, що цей, такий цікавий і багатограний шлях навчання і розвитку на автомобільному факультеті, ви пройдете дуже гідно і станете висококласними фахівцями своєї справи!

**Олександра Безрідна,
студорк АФ**

О ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКЕ

НЕЛЕГКІ ВИПРОБУВАННЯ

Яке воно, студентське життя у воєнний час? Ніхто не знав відповіді на це запитання до 24 лютого 2022 року, але наше покоління дізналося.

На час наших «найкращих студентських років», як нам завжди говорили батьки, випало немало випробувань. Два роки тому в світі почалася пандемія COVID-19 і ми були вимушені цілодобово знаходитися дома. Відтоді наше життя перетворилося на онлайн: онлайн-навчання, онлайн-покупки, онлайн-спілкування, онлайн-праця – все, що у нас було до пандемії, все стало онлайн. Спочатку був рік дистанційного навчання, потім форма постійно змінювалася то на змішану, то знову на дистанційну.

Не встигли ми остаточно розібратися з COVID-19, як 24 лютого почалася війна, повномасштабне вторгнення росії на територію незалежної України. Ми переховувалися у підвалах і в бомбосховищах, чули канонади, бачили вибухи та уламки від снарядів, як палають будинки й свої домівки, чийсь стоять без вікон, чийсь зруйновані, чийсь в окупації. Ми побачили те, що бачили наші дідуся та бабусі під час Другої світової війни.

Але життя продовжувалося і наше навчання також. Спочатку ніхто не розумів, як ми будемо отримувати вищу освіту в такі важкі часи, бо, тікаючи від обстрілів в підвал чи інший будинок, місто або й іншу країну, ти не думаш про конспекти. Але завдяки нашим викладачам у нас все вийшло. У нас були записи занять, електронні конспекти лекцій на навчальному сайті, викладачі, які завжди з нами на зв'язку і знаходили способи провести заняття через BigBlueButton, Zoom, різні месенджери і т.д.

З початком війни для усіх нас все змінилося, тепер ми пишемо іспити замість дипломної роботи, складаємо тести на навчальному сайті та успішно здаємо основний і головний для кожного випускника ЗВО державний іспит.

Спочатку ми думали, що війна закінчиться за декілька днів, потім за тиждень чи місяць, але запекла війна триває вже пів року і ми твердо віримо в те, що Україна неодмінно переможе лютого ворога та усі ми повернемося і до своїх домівок, і до рідного університету.

**Олександра Безрідна,
голова студради ХНАДУ**

О НАДПОТУЖНА РІДНА МОВА

Система розпізнавання «свій – чужий» відіграє надзвичайно важливу роль у військовій справі. Йдеться тут не лише про технічні комплекси розрізнення своїх військ і озброєнь від ворожих. Яскравим маркером є також мова, яка дозволяє миттєво відрізнити чужого від свого, щойно він заговорить.

Мова і слово віддавна були важливою зброєю й одночасно полем бою під час війн у історії людства. У новий та новітній час спрощеною у такому сенсі була ситуація, коли між собою воювали дві країни, народи яких говорили різними мовами. Найвідомішим читачеві прикладом буде, мабуть, радянсько-німецька війна в межах Другої світової. Рядові бійці обох армій масово не знали мови один одного.

Складнішою ж є ситуація, коли солдати воюючих армій говорять однаковими або близькими і взаємопроникними мовами. Якою за такої ситуації може бути система розпізнавання «свій – чужий» на мовному рівні? Як за допомогою мовних засобів у відповідній ситуації упізнати умовного «чужого», якщо він, наприклад, одягне наш пікель і використає знаки розрізнення відповідного підрозділу ЗСУ?

Мова – це також поле бою: про граматику, що підіграє ворогу

Це непроста проблема, з якою солдати військ близьких за мовою народів зіткнулися дуже давно. Для того, щоби безпомилково відрізнити чужинців, бійці почали використовувати певні мовні маркери – наприклад, знання і особливості вимови певних слів. Класичним вважається описаний у Біблії приклад перевірки особливостей вимови певного слова «пароля», завдяки чому учасники конфлікту точно визначали «своїх» і «чужих».

У біблійній Книзі Суддів є розповідь про давню міжусобицю двох племен (колін) Ізраїлевих. Один із суддів ізраїльських Єфта, здобувши перемогу над іншим коліном – єфремлянами, наказав встановити блокпости на всіх переправах через Йордан, щоби завадити переможеним проникнути на свої території і змішатися з місцевим населенням.

СВІЙ – ЧУЖИЙ

І за зовнішнім виглядом, і за одягом, і за мовою виявити єфремлян було неможливо. І тоді їхні переможці звернули увагу на мовний маркер – особливість вимови слова, яке позначало колос пшениці:

«І зайняв Гілеад йорданські переходи до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: Нехай я перейду, то гілеадські люди йому говорили: Чи ти єфремівець? Той казав: Ні. І казали йому: Скажи-но шиболет. А той казав: Сіболет, бо не міг вимовити так. (Суд. 12:5-6)»

Так на підставі особливостей вимови слова «шиболет»/«сіболет» й упізнавали єфремлян, що говорили на іншому діалекті давньоєврейської мови.

Чорнобаїти і відукраїнити: сленг війни шириться світом

Від самого початку повномасштабного російського вторгнення українці запропонували низку своїх варіантів таких слів-«шиболетів» для визначення тих, хто абсолютно незнайомий з українською мовою. Найвідомішим із таких слів стало слово «паланиця». Його використовують на позначення різновиду української народної хлібини округлої плескатої форми. Цікаво, що новітній український шиболет, як і давньоєврейський, виявився «хлібним». Давні ізраїльтяни використали для виявлення ворогів слово на позначення пшеничного колоса, а українці – готової хлібини.

Росіяни виявилися неспроможними правильно передати певні особливості вимови цього слова в українській мові, насамперед відтворити пом'якшений звук «ц». Зазвичай вони вимовляють його твердо або і взагалі замінюють на звукосполучення «тс». Внаслідок цього «я» в кінці слова звучить як «а».

В англійській статті у Вікіпедії під гаслом List of shibboleths («Перелік шиболетів») слово «паланиця» наведене як найсвіжіший приклад шиболетів – його використання датоване 2022 роком.

Укладачі статті згадують цікавий приклад, коли одна з найодіозніших рашистських пропагандисток ольга скабсева в ефірі телеканалу «росія-1» вимовила це слово як «поляниця» і пояснила, що українською це «клубника». Послідовниця Геббельса, чи, радше, ті, хто готував їй матеріал, сплутали схоже за написанням українське слово «полуниця» (рос. «клубника») зі словом «паланиця».

Цей випадок настільки промовистий, що є або свідомою диверсією тих, хто готував матеріали для пропагандистики, або проявом кричущого непрофесіоналізму і абсолютного незнання країни, на яку впродовж багатьох років росія готувала широкомасштабний напад. Судячи з усього, більш вірогідним є другий варіант – росіяни настільки зневажили реальним вивченням українського народу і держави Україна, що постійно припускаються неймовірних, майже сюрреалістичних помилок.

Тож у сучасному світі ми знову якоюсь мірою повернулися до ситуації, схожої на біблійні часи.

Принаймні, в сучасній війні росії проти українського народу і держави Україна від самого початку і з часом дедалі сильніше проявляються мотиви справді есхатологічні й апокаліптичні.

«Хлібні» паралелі між давньоєврейським біблійним шиболетом і сучасною українською паланицею видаються у цьому контексті глибоко символічними.

Антон Печерський

О ПОЕЗІЯ ВІЙНИ

І жах, і кров, і смерть, і відчай

І жах, і кров, і смерть,
і відчай,
І клекіт хижої орди.
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.

Це звір огидної природи.
Лох-Нес холодної Нєви.
Куда ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра – ви.

Ліна Костенко

Si vis pacem para bellum!

Японська приказка голосить;
Що шаблю гостру треба мати
І всяк козак з собою носить,
Щоб вчасно нею скористатись.

Якщо це буде тільки раз
І більш в житті не доведеться!
То ж пам'ятаймо, як наказ,
Аж доки серце в грудях б'ється!

Якщо мерзенний супостат
На твою землю зазіхає,
То ж справедливий результат,
Якщо від зброї він здихає!

Хоч правда й віра завжди з нами,
І Бог самих нас не залишить,
Але щоб битись з ворогами,
Нас зброя наша завжди тішить!

Хай знає ворог метушливий,
Якого били ми нерідко,
Що Божий млин – він некапливий
І перемелює не швидко.

Але надійно, крок за кроком,
Щоб паadlo це з землі знеслося,
Козацтво нищить з Божим роком,
Щоб вороття не відбулося!

Але завжди само собою
Одне питання виникає:
«Чому віддали ми ту зброю,
Якою нас тепер лякає той супостат?!»

Питання: «Де ж ум?»,
А відповідь у повній мірі –
Обов'язково «... para bellum!»
Якщо жадаймо жити в мирі!

Сергій Єфремов

Газета «Автодорожник» видається з 1931 року. Засновник – колектив Харківського навчально-науково-виробничого комплексу з автомобільно-дорожньої освіти.

Газета зареєстрована у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження 1 грудня 1993 року.

Свідоцтво про реєстрацію: серія ХК №80. Адреса редакції: 61002, м. Харків-МСП, вул. Ярослава Мудрого, 25, кім. 204. Тел. 707-36-74.

E-mail: gazeta@khadi.kharkov.ua
Газета віддрукована у видавництві ХНАДУ. Тираж 800 прим.

Зам. № 4/22-В від 01.06.2022 р.

Головний редактор **О.Д. Васильківська**
Коректура **Л.А. Пустовойтової**
Комп'ютерна верстка **О.Г. Безродного**
Фото **О.М. Лісконог**

Летять роки...

Летять роки, мов цвіту пелюстки,
На зміну дню приходять надвечір'я...
Мудрішають і мрії, і думки,
Милішає, у спорішні, подвір'я...

Цвіте біленько в косах сивина,
У голові барометр оселився...
А тут ще клята, бісова війна
Марнує нерви й час, що залишився.

Я Богу вдячна, що я ще живу,
Збираю врожаї й слова у вірші...
Топчу стежину і на ній – траву,
Шепочу: «Господи, аби не гірше».

Мені себе не шкода і не жаль,
Я за дітей Всевишнього благаю:
«Пошли їм чисту й мирну синю даль,
Воїли на долю хоч краєчок раю».

Щоби зазнали щастя на землі,
І щоб любов постукала у серце...
Щоб діточки родилися малі,
Щоби достатком повнілось відерце...

Дай миру, Боже, цій святій землі,
Верни живим додому дітям тата,
Всім матерям віддай живих синів,
Що зараз обіймають автомата.

Прости нас, милий Боже, за гріхи,
Бо на землі святих давно немає.
Пошли усім, хто сіє, – колоски,
Діждатись дай усім, хто десь чекає...

Над людом зглянься, відведи біду,
Дай злагоди і розуму народу.
Дай плоду всім деревам у садку,
Пошли всім – хліб, і сіль, і чисту воду...»

Людмила Муріна

Усповедь харьковчанки

Под обстрелами по улице бегу,
«Отче наш» в душе читаю бесконечно.
И мне кажется, я больше не могу...
И мне кажется, что это длится вечно.

Харьков стонет под бомбёжками в ночи.
Город плачет,
если бьют шальные грады.
И опять душа моя болит
От разрывов непонятных мне снарядов.

Боже милостивый, я Тебя прошу:
Сохрани мне жизнь и жизни близких.
Сохрани тот дом, где я живу,
Сделай небо надо мной лучистым.

Только снова падают дома,
Только снова вылетают стёкла.
И вернулась, кажется, зима,
И земля от горя стала мокрой.

Жизни нет на Салтовке теперь,
Там, где сотни тысяч прожили.
И для многих в жизнь закрылась дверь,
А войне всё мало, мало, мало!...

И на Горизонте – как в аду,
Черные дома, пустые окна...
Неужели это я в бреду?..
Может, не от слёз глаза намокли?...

Милый Харьков, город мой родной!
Горько видеть мне твои руины.
Что же они сделали с тобой –
Нелюди на танках и машинах?

Сколько видов всевозможных бомб
Пало на город и взрывалось,
Только мы не умерли, живём,
Прогоняя страхи и усталость.

Испытали всё уже сполна.
Пусть война исчезнет, растворится!
И пускай живёт моя страна,
Расправляет крылья – словно птица.

Украина, я тебя люблю!
Город свой люблю и обожаю.
И пускай живём мы не в раю,
Но ты будешь счастлива – я знаю!

Татьяна Бойченко-Королёва

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори публікацій. Думки авторів публікацій у нашому виданні не завжди збігаються з точкою зору редакції. Матеріали і фотознімки, передані до редакції, не рецензуються і не повертаються. Редакція не має змоги листуватися з кореспондентами.